EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2012 12 17
COM(2012) 765 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/125/EB, nustatančios ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (naujos redakcijos), peržiūra

2012 m. peržiūra

(Tekstas svarbus EEE)

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/125/EB, nustatančios ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (naujos redakcijos), peržiūra

2012 m. peržiūra

(Tekstas svarbus EEE)

1. Įžanga

Pagal ekologinio projektavimo direktyvos 21 straipsnį Komisija ne vėliau kaip 2012 m. peržiūri ekologinio projektavimo direktyvos ir jos įgyvendinimo priemonių veiksmingumą bei įvertina, ar tikslinga išplėsti direktyvos taikymo sritį į ją įtraukiant su energija nesusijusius gaminius.

2. Direktyvos veiksmingumas

2011 m. Komisija pradėjo specialų tyrimą (toliau – įvertinimo tyrimas), skirtą peržiūrėti šių aspektų veiksmingumą: i) direktyvos ir jos įgyvendinimo priemonių, ii) ekologinio projektavimo metodikos, iii) direktyvos 15 straipsnyje minimų ribinių įgyvendinimo priemonių dydžių, iv) rinkos priežiūros, v) savireguliacijos priemonių[1].

Atskiras specialus tyrimas atliktas siekiant atnaujinti ekologinio projektavimo metodiką, pagal kurią sudaryta su energija susijusių gaminių ekologinio projektavimo metodika (angl. MEErP)[2].

Atlikus įvertinimo tyrimą nustatyta, kad iš esmės ekologinio projektavimo direktyva pasiekiami politikos tikslai (laisvas prekių judėjimas ir aplinkos apsauga) ir kad šiuo metu nėra tikslinga ar būtina peržiūrėti direktyvą direktyvos ir jos įgyvendinimo priemonių veiksmingumui padidinti.

Konkrečiai, atlikus tyrimą nustatyta, kad:

- iš esmės direktyvos politikos tikslai yra pasiekiami. Nuo 2005 m. pagrindinis įgyvendinimo priemonių tikslas buvo energijos vartojimo efektyvumas. Turimi duomenys rodo, kad padidėjo visų gaminių, reglamentuojamų pagal ekologinio projektavimo įgyvendinimo priemones[3], energijos vartojimo efektyvumas;

---

1 Galutinę ataskaitą (kuri paskelbta 2012 m. kovo mėn.) žr. adresu http://cses.co.uk/ecodesign_evaluation.

2 Naują metodiką žr. adresu http://www.meerp.eu/

3 Trimis atvejais (namų apšvietimo, budėjimo režimo, apytakinių siurblių) ekologinio projektavimo reikalavimų poveikis šiuo atžvilgiu yra tiesioginis. Vienu atveju (televizorių), manoma, kad didžiausią poveikį turėjo technologijos pokytis. Dar vienu atveju (išorės energijos tiekimas) nepakanka duomenų įgyvendinimo priemonės poveikiui įvertinti.

- tiksliai įvertinti bendrą direktyvos ir privalomų bei savireguliacijos priemonių įgyvendinimo poveikį dar per anksti, nes jos taikytos nepakankamai ilgai. Atliekant vertinimą dar nebuvo įsigalioję vieno iš dvylikos ekologinio projektavimo reglamentų, kurie buvo priimti vertinimo metu, pirmosios pakopos reikalavimai ir aštuonių įgyvendinimo priemonių antrosios pakopos reikalavimai. Be to, Komisija oficialiai nepritarė nė vienam iš dviejų pasiūlytų savanoriškų susitarimų[4];

- laikoma, kad ekologinio projektavimo įgyvendinimo priemonių priėmimo orientaciniai kriterijai, apibrėžti ekologinio projektavimo direktyvos 15 straipsnyje, tebėra tinkami;

- tyrime dėl su energija susijusių gaminių ekologinio projektavimo (naujos) metodikos (angl. MEErP) atsižvelgta į įvairias metodikos problemas.

Tyrime taip pat nustatyti šie ES ir valstybių narių lygiu patiriami sunkumai taikant ekologinio projektavimo direktyvą ir jos įgyvendinimo priemones:

- sudėtinga ir ilgai trunkanti pasirengimo procedūra;

- nepakankami duomenys, reikalingi politiniams sprendimams priimti (pvz. rinkos tendencijos ir technologiniai pokyčiai, rinkos duomenys, rinkos priežiūros veiklos rezultatų duomenys ir t. t.);

- nepakankamas ekologinio projektavimo priemonių koordinavimas su kitais ES teisės aktais, kaip antai EĮA, Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo arba Pastatų energinio naudingumo direktyvomis;

- nepakankami ištekliai didėjančios apimties reguliavimo, komunikacijos ir standartizacijos veiklai atlikti;

- abejonės dėl kai kurias reikalavimais siekiamų tikslų masto, ypač pirmojoje pakopoje;

- turimos galimybės išspręsti problemas, kylančias dėl su energija susijusių gaminių, bet nesusijusias su energijos vartojimu (pvz. žaliavų vartojimo efektyvumo, perdirbimo ir kt.);

- uždelstas tinkamų suderintųjų standartų rengimas;

- nepakankama ir neveiksminga rinkos priežiūra[5].

Remdamasi šiuo tyrimu Komisija padarė išvadas dėl veiksmų, kurių reikėtų imtis. Konkrečiai, Komisija imasi veiksmų, dėl kurių pagerės direktyvos ir jos įgyvendinimo priemonių taikymas. Labiausiai susiję veiksmai:

- su reguliavimu nesusijusią veiklą (ypač komunikacijos veiklą) deleguoti išorės institucijoms, kad Komisijos ištekliai būtų skiriami teisiškai privalomiems teisės

---

[4] Savanoriškas susitarimas dėl sudėtingų televizoriaus priedėlių turėtų būti pripažintas 2012 m., o susitarimas dėl vaizdo atkūrimo įrangos – 2013 m.

[5] Apskaičiuota, kad 10–20 proc. produktų, kuriems taikomos įgyvendinimo priemonės, reikalavimų neatitinka.

aktams rengti ir įgyvendinti. Komisija ketina naudoti *Europe Direct*[6] visuomenės klausimams apie ekologinį projektavimą, energijos vartojimo efektyvumo ženklinimą ir padangų ženklinimą atsakyti. Be to, Komisija drauge su Konkurencingumo ir inovacijų vykdomąja įstaiga steigia specialią komunikacijos pagalbos tarnybą, kuri padės i) parengti ir vykdyti informavimo apie ekologinį projektavimą ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimą kampanijas ir ii) atsakyti į piliečių, suinteresuotųjų šalių ir kitų susijusių šalių užklausas;

- toliau naudotis kitų ES institucijų, įskaitant Jungtinio tyrimų centro ir Konkurencingumo ir inovacijų vykdomosios įstaigos, technine patirtimi. Pavyzdžiui, Jungtinis tyrimų centras aktyviau dalyvaus techniškai vystant naujas įgyvendinimo priemones ir stebint pasirinktos gaminių grupės standartizaciją, taip pat prisidės vystant labiau integruotą skirtingų politikos priemonių teisėkūros procesą (ekologinio projektavimo, energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo, ekologinio ženklo, žaliojo viešojo pirkimo, EEĮA, pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo ir t. t.);

- toliau skatinti naudotis suinteresuotųjų šalių (valstybių narių, pramonės ir NVO) patirtimi, ypač peržiūrint ir svarstant taikomas įgyvendinimo priemones[7];

- be to, kuriama ES rinkai pateiktų gaminių energijos vartojimo efektyvumo ir kitų aplinkos apsaugos aspektų duomenų bazė;

- pasitelkti išorės ekspertus (įskaitant naujojo metodo konsultantus) nuodugniau stebėti Europos standartizacijos įstaigų atliekamą standartizacijos veiklą, susijusią su ekologinio projektavimo įgyvendinimo priemonėmis. Taip pat remti NVO, sudarant joms sąlygas aktyviau įsitraukti į standartizacijos veiklą;

- pradėti kasmetinį rinkos priežiūros duomenų rinkimą ir bendros nacionalinių institucijų rinkos priežiūros veiksmus pagal 2013 m. Pažangios energetikos Europai darbo programą, siekiant griežčiau užtikrinti ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo teisės aktų vykdymą. Taip pat kuriama ES rinkai pateiktų gaminių energijos vartojimo efektyvumo ir kitų aplinkos apsaugos aspektų duomenų bazė.

3. Direktyvos taikymo srities išplėtimas

Pagal direktyvos 21 straipsnio nuostatas tyrime taip pat įvertinta, ar būtų tikslinga (pradėti) direktyvą taikyti ir su energija nesusijusiems gaminiams.

Remdamasi šiuo tyrimu Komisija padarė išvadą, kad, šiuo metu, nėra būtina išplėsti ekologinio projektavimo direktyvos taikymo su energija nesusijusių gaminių atžvilgiu.

Konkrečiai, atlikus tyrimą nustatyta, kad:

- dabartinės aprėpties direktyva (2009 m. naujoje redakcijoje jos taikymo sritis išplėsta, kad apimtų su energija susijusius produktus) taikyta nepakankamai ilgai. Iki

---

6 Žr. http://europa.eu/europedirect/index_lt.htm

7 11 įgyvendinimo priemonių bus peržiūrėtos iki 2014 m. pabaigos (8 ekologinio projektavimo ir 3 energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo priemonės).

šiol visos Komisijos parengtos įgyvendinimo priemonės yra susijusios su energiją vartojančiais gaminiais. Į 2012–2014 m. ekologinio projektavimo darbo planą įtrauktos pirmosios su energija susijusių produktų grupės, pvz., langai ir termoizoliacija;

- visų pirma reikia baigti reguliavimo veiklą pagal 2005 m. ekologinio projektavimo direktyvą ir 2009–2011 m. pirmąjį ekologinio projektavimo darbo planą. Kitu atveju, padidėjus darbo krūviui (dėl poreikio įgyvendinti galiojančius darbo planus[8] ir pradėti parengiamuosius tyrimus dėl naujų gaminių grupių) ir esant ribotiems ištekliams su energija nesusijusių gaminių grupių reguliavimo veiklą gali tekti atidėti (bent iki 2015 m.);

- su energija nesusijusiems gaminiams reikia taikyti kitą metodą. Kitaip nei energiją vartojančių gaminių atveju, daugumos su energija nesusijusių gaminių (pvz., maistas, gėrimai, tekstilės gaminiai) aplinkai daromas poveikis dažnai būna didžiausias pradiniame gyvavimo ciklo etape (pvz., gaminant žaliavas galvijų ir javų atveju), todėl gaminio bandymas nebūtų tinkamas atitikčiai vertinti;

- šiuo metu su energijos vartojimu nesusijusiems gaminiams, kurių atveju taupymo galimybės didžiausios, vykdytinus ekologinio projektavimo reikalavimus nustatyti sunku[9].

4. Išvada

2012 m. balandžio 19 d. ekologinio projektavimo konsultacijų forume Komisija pristatė įvertinimo tyrimo rekomendacijas ir pirmines išvadas. Dauguma suinteresuotųjų šalių[10] pritarė Komisijos nuomonei dėl direktyvos ir jos įgyvendinimo priemonių veiksmingumo pagerinimo būdų bei direktyvos taikymo srities.

Todėl Komisija daro išvadą, kad **nėra poreikio nei atlikti ekologinio projektavimo direktyvos tarpinę peržiūrą, nei išplėsti jos taikymo sritį su energija nesusijusių gaminių atžvilgiu**, bei siūlo tokį metodą:

- jei taikoma, konkretūs ekologinio projektavimo direktyvos aspektai, kurie nagrinėti šioje peržiūroje, gali būti iš naujo įvertinami būsimoje 2014 m. Energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo direktyvos peržiūroje. Ekologinio projektavimo įgyvendinimo reglamentai ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo deleguotieji reglamentai taikomi tam pačiam su energijos vartojimu susijusiam gaminiui, dažnai yra susiję ir vienas kitą papildo;

- bet kuriame būsimame įvertinimo tyrime, kuriame bus nagrinėjami konkretūs ekologinio projektavimo direktyvos aspektai, reikėtų:

---

8 Daugiausia įgyvendinimo, komunikacijos ir teisinė veikla bei 35 standartų rengimas.

9 Gaminiams taikomus reikalavimus įmanoma nustatyti su energija nesusijusiems gaminiams, kaip antai baldams, cheminėms valymo priemonėms, čiužiniams, žaislams. Tačiau šių produktų aplinkai daromas poveikis, vertinant pagal bendrą su energija nesusijusių gaminių poveikį, yra mažas.

10 Žr. 2012 m. balandžio 19 d. ekologinio projektavimo konsultacijų forumo protokolą http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/ecodesign/consultation-forum/files/20120419_minutes_en.pdf.

- atsižvelgti į 2011 m. įvertinimo tyrimo rezultatus ir, jei būtina, atnaujinti jame pateiktas rekomendacijas;

- atsižvelgiant į turimus naujus įrodymus, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas tiems aspektams, kurių nebuvo įmanoma nuodugniai įvertinti 2011 m. įvertinimo tyrime (kaip antai įgyvendinimo priemonių ir suderintų standartų veiksmingumas ir geresnis abiejų direktyvų įgyvendinimo koordinavimas).

Komisija ir toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis, kad būtų geriau įgyvendinama ekologinio projektavimo direktyva ir jos įgyvendinimo priemonės.